تیۆری پیلانگێڕی و داووخانی کابا.. ئەمجەد شاکەلی

زۆرێک لە ئەمە لەبارەی تیۆرییەکانی پیلانگێڕی یا کەمپلێت و دەسیسە (Conspirations Theory)ەوە، گەلێ شتی بیستووە. وەک نموونە: کە خۆراکێکی ئەمە دەیخەین، ژاری تێدایە! 11ی سێپتەمبەری 2001، بۆ جۆرێ میدیا ئیسمییەکان باسیان کردووە و پشتیانداوە، ووینداوە! جۆن کەندی(John Fitzgerald ”Jack” Kennedy)، سەرکێ ئەمریکا، دەستی دیکە لە پشتی کوشتنەکەیە بووە! کە میدیا ئەمە چەواشە دەکات و دەماخەتێنێت بۆی وایە تگەلێکی جیاواز بە ناوی دیموکراتییەوە داگیر دەکرێن!

گەلێ جار بە ووتکردنەوەی ووداوێکی دیاریکراو یا هەوەستێک، کە هیچ هەکار و پاساوێک نییە بە ووداننی لەنێو جڤاک و خەڵک و وەڵاتاندا و کە ووداوەکە پشینەی نەبووە و هەرگیز پشتر ووی نەداوە یا بۆ جۆرە ووینداوە، دەستواژەی تیۆریی پیلانگێڕی بەکار دەهێنرێت. زۆر جار ناوەڕۆکی ئەو پیلانگێڕییانەش کردەوەیکی ناقانوونین یا زیانبەخش و خراپەکارین و بە مەبەستی سیاسی و ئابووری دەکرێن.

ئەوەی پتر دەبێتە هۆی باوەڕهێنان بە تیۆری پیلانگێڕی یا گومان دروست دەکات، لەکن خەڵک، لەدەستدانی باوەڕ بە ئامرازی میدیایی نەریتی و ئیسمییەکان، کە ئیدی خەڵک ناچار دەبێت بە دوای پاساودا بگەڕێت، چون پێیان وایە ئەوەی میدیا دەیڵێ راست نییە و هیچ شتێک هەروا بە بەرکەوت چی نابێت.

بەڵام، ئایا ئەو دەنگۆیانە تەنێ تیۆرین یا راستییەک لەو باسوخواستانەدا هەیە؟ چین و کێن ئەوانەی لەپشتی هەموو ئەو دەنگۆیانەوەن؟ ئەوجا بۆ؟

ئەم تیۆرییەی پیلانگێڕی، کەمپلێت و دەسیسەیە باوەڕی بۆیە، کە دەستەیەکی دەستەبژێری جیهانی، بازنەیەک مرۆڤی توانا هەن، وەک ئەنجومەنێکی داخراو و پەنهان لە پشتی پەردەوە، دەستیان بەسەر حوکوومەتەکان و پێشڕەوی میدیای هەموو جیهاندا دەڕوات و لەڕێگەی سیستمی بانکییەوە، بە هاوسێی خێیان دەیانجووڵێنن و یارییان پێ دەکەن و ئامانجیان سەپاندنی هەژموونی خیانە بەسەر دەوڵەتاندا. هەر ئەو دەستەیە مەسرەفی هەموو ئەو جەنگە مەزنانەی جیهانیان، کە لە ماوەی دوو سەدەی پێشوودا ووییانداوە، کردووە. ئەوانەی باوەڕیان بۆ تیۆرییەیە، پێیانوایە ئەو دەستە یا ئەو گرۆ

نەتەنیایە، کە کۆمەکی کردووە و دەستی هەبووە لە بەرزبوونەوە و گەیشتنی کۆمیۆنیزم بە دەسەڵات لە ئەورووپادا. بەجگە لەوەش، ئەو دەستپێ نەخشەی جەنگ دادەڕێژن، چون ئەوە هەگبانن بە خۆش دەکات، هەژموون و دەسەڵاتی سیاسی و ئابووری خۆیان بەسەر جیهاندا بسەپێنن و سیستەمکی نوێی سیاسی و ئابووری و ژیان بەسەر جیهان و مرۆڤدا بسەپێنن. باوەڕدارانی ئەو تیۆریە، پێیانوایە بنکە و نەوەندی سەرەکی ئەو دەستپێ لە جەگبەکی نەتەنی دەژاوایە.
لەو هەوداوانەی بەو تیۆریەوە گرێدەدرین و لێکدانەوەی پێچەوانەی لێکدانەوە هەسمیەکانیان بە دەکرێن:
هەوداوی 11ی سێپتەمبەری 2001، کە هەرچەندە باس لە هەکخراوی ئەلقاعیدە دەکرە کردبێتی، لە بە لەبەرچاوگرتنی ژمارەی قوربانیان و ڤیدیۆی هەووخانی هەردوو بورجە بازرگانیەکانی نیوویۆرک، بەپێی تیۆری پیلانگێڕی، ئەوە هەوداوەکە لە توانستی ئەلقاعیدە گەورەتر و ئەلقاعیدە هیچ پەیوەندی پەیوە نییە، بەکە ئەوە کردەیەکە بەرپرسانی باڵای کارگێڕیی ئەمریکا هەگبانن بە هەوداوانی داوە، بە پاساودان بە جەنگی ئەمریکا لە ئەفغانستان. وەک گەواهیی هاستبوونی ئەو تیۆریە، یەکێک لە دیمەنەکانی فیلمە ئەمریکییەکانی پشووتریان وەک نیشانە و هاستی تیۆریەکە هەناوەتەوە، دیارە بەوەش سینەما دەتوانێت لە پەرەپێدانی ئەو تیۆریەدا هەڵەکی دیاری هەبێت.

کوژتنی جۆن کەنەدی، سەرەکی پشووتری ئەمریکا لە 22ی نۆڤەمبەری 1963دا و کوژتنی لی هارڤی ئۆزوالد(Lee Harvey Oswald)، ئەو کەسەی بە تەمەتی کوژتنی کەنەدی گیرابوو، لە لایەن جاک هەبی(Jack Leon Ruby)یەوە، دوای دوو هەڕ لە کوژتنی کەنەدی، هەموو ئەو هەوداوانە، ئەو گومانانەی هەنایە گۆڕێ، کە سی.ئای.ئەی(CIA)، یا مافیا، یا لیندن جەنسن(Lyndon Baines Johnson)، کە جەگری سەرەک کەنەدی بوو لەو کاتەدا، یا فیدێل کاسترۆ(Fidel Castro)ی هەبەری کووبا، یا دەسگەی هەواگریی کەی.جی.بی(KGB) سۆڤیەت لە پشتی کوژتنی کەنەدییەوە بووبن.
شەشی فرانسای 1789، باوەڕدانی ئەو تیۆری کەمپلەتە، پێیانوایە ماسۆنی و دەستەی هەشنگەران و دەستەی سوارانی پەرستگەی عیسایانی لەپشتەوە بوونە.

دابەزینی مرۆڤ لەسەر مانگ، بە یەکەم جار لە 16ی جوڵای 1969دا، کە بە بەاوکرابوونەوەی وێنەکانی، گومانەکی زۆری بە دوای خۆیدا هەنا، کە وێنەکان دروستکراو بن و وەها کارەک هەر نەکرابێت!

بەاوبوونەوەی ڤایرەسی کۆرۆنا لە کۆتایی 2019ەوە، کە هەموو جیهانی

گرتەوە و تا ئێستاش بەردەوامە، کەمێک گومانی بە دوای خۆیدا هێنا، کە لە تاقیگەیەکدا دروست کراوە و بەاو کراوەتەوە. ئەمریکییەکان دەڵێن لە چین دروست کراوە و چینییەکانیش دەڵێن ئەمریکا دروستی کردووە و سەربازێکی ئەمریکی لە شاری ووهان لە چین بەاوی کردووەتەوە.
گەلە جار جوولەکە یا کڵێسەی کاتۆلیکی و ڤاتیکان تۆمەتبار دەکرێن بەوەی هوودەدات.
بگەڕێ دیدی مایکڵ بارکون(Michael Barkun)ی ئەمریکی، لە دایکبووی 1938 و پرۆفێسەر لە بواری زانستی سیاسیدا و پسپۆر لە بواری تۆندڕەوی، ئایین، تیۆری پیلانگێڕی، پایەکانی تیۆری پیلانگێڕی، کەمپەڵت یا دەسیسە، لەسەر ئەوە بڕوا دەکات، کە گۆڕدوون بە جۆرێک لە هێکخستن و هاوئاهەنگی و لێنەو چوارچێوەیەکدا، بەستراوە و گرێدراوە پێکەوە و چەند پۆڵێک شێوەی گۆڕدوون دەنەخشێنن.
پۆڵێرەکانیش ئەمانەن:
هیچ شتێک بە هەکەکوت نایەتە گۆڕێ.
هەموو شتەکان و پێشهاتەکان گرێدراوی یەکترن.
هیچ شتێک وەک ئەو جۆرەی دەردەکەوێت، نییە.
بڕێکی زۆر لەو لێکدانەوە و گومانانەی لە تیۆریی دەسیسە و پیلانگێڕانەدا دەخرێنە بەرباس، لە دۆکیۆمێنتێری داووخانی کابا(The Fall of the Cabal)دا، کە لایەن جانێت ئێسبارد(Janet Ossebaard)ەوە ئامادە کراوە، وەک بەدواداچوونێک، دەخرێنە بەرباس.
جانێت ئێسبارد، خانمێکی هەڵەندیە و لەدایکبووی ساڵی 1966ە. ئەو کەسێکە زانستی زمانی خوێندووە، بە تایبەت لە هووی فەرهەنگی و وشەسازی و لێکدانەوەی دەقەوە (فیلۆلۆگی/ Filologi) و دەکتۆرای لەو بوارەدا وەدەستهێناوە. ئەو شارەزای بواری دەفرە ئاسمانییەکانیشە، کە وا باوە دەفڕن و لە دەڕەی تەپی زەوی و ئێستێرەی دیکە و ئاسمانەوە دادەبەزن و یووفۆ(UFO)یان پێ دەگوترێ، یووفۆ بە ئینگلیزی، واتە:(Unidentified Flying Object)، کە دەکاتە دەفرێک یا شتێکی نەناسراوی فڕندە. دیارە وەها دەفر و شتگەلێکی لەو جۆرە تا هەنووکە جیی گومانن. ئێسبارد لە 1994ەوە لەو بوارەدا چالاکە و چەندین کتێبی نووسیوە و بڕوامیش گوتار و نووسین لەمە ئەو باسانەوە لە هەژنامە و کەقارەکاندا باوە دەکاتەوە و وەڵاتان دەگەڕێ و لەو بارەوە کۆڕ دەگرێت و دەدوێت.
ئێسبارد، ئێستا کار لە دروستکردنی فیلمی دۆکیۆمێنتاریدا دەکات و کارەکانی بە قازانجی ئیدیۆلۆگی کیوئینۆن(QA non) دەگێڕێتەوە، کە تیۆرییەکی هاستەیە، بە تیۆری دەسیسە و کەمپەڵت دەناسرێت و باس لە دەسیسەیەکی نهێنی دژ بە دەوڵەت ترەمپ(Donald John Trump)ی،

سەرکی ئەمریکای پشوو و لایەنگرانی دکات، کە لە لایەن، وەک دەوڵەتکی نهێنی و هێز و دەسەاتکی ژرزمینی، واتە: دەوڵەتێک لە قوولاییدا، نخشی بە دادنرت. کیووئینن، خکانکی نادیار و نهێنیین، توژینەوە و لکینەوە لە بابەتکاندا دکن و بە خیان بازنیکی داخراون (Cabal)، لە دستبژر و سرتکانی جیهان پکهاتوون. دستواژی کابا، لە(Kabbalah) یا (Qabala) یا (Cabala)وە هاتووە، کە لە بنەمادا دگەتوە بە زمانی عیبری و ئاراستیکی ئایینی جووە، تادیک مانندی سفیگریی لکن ئیسلام.
ئەو فیلمە دکیەمنتاریی ئسبارد کردوویتی لژر ناوی (The Fall of the Cabal)دا. دکیەمنتەرکە، لە 10 بش پکهاتووە، دوای بینینی هموو بشکان، وەک فیلمکی پرپاگندە و بانگشی هەبژاردن دتە برچاو بە دناد ترمپ، کە لە ساڵی 2020دا، جۆ بایدن(Joe Biden)ی سەرکی ئستای ئەمریکا، وەک کابری وی(ترمپ)، خی بە نونەری دیموکراتکان ناودر کرد. پاژکانی ئەو دکیەمنتەرە، کە پکەوە گردراون بە ئەو باسوخواسانن، لنەو میدیای سبەر و لابەلا و ناسمییدا پخش دکرنەوە. ئەو مژارانی لەو دکیەمنتەردا باسیان لوە کراون، پتر پوەنددارن بە منداباز(Pedophilia) و سروتە شیتانییکان و شیتانپرستی (Satanism) لە نەو خکانی بناوی دستبژردا، بتایبەت ئەوانی هلیوود (Hollywood) و دیموکراتکان و دسگی هواگریی ئەمریکا(CIA)، کە تادیک بڕپرسن لە هموو نهامتییکان جیهان.
ئەو کاری ئسبارد، وەک بانگشە و پرپاگندەیک بە استە تونداژکان دبینرت. بگومڕی ئسبارد، گانکی مزن بووە، لە زرینی خک بئاگان لی. دکیەمنتەرکە، باس لە سیستم یا بکخستنوەیکی جیهانی نو(The New World Order (NWO) و دەوڵەتک یا دسەاتکی قووە و ناخویا و لە پنهاندا، دکات. ئم فیلمە چند جارک لەلایەن یووتیووب(YouTube)وە قدغە کراوە. دکیەمنتەرکە نزیکی 3 سعاتکە، لەلایەن کسکی شارزا و توژرک(جانت ئسبارد)وە ئامادە کراوە.
داووخانی کابا The Fall of the Cabal، باس لە داووخانی ئەو بازنە یا دستە گچکەیی خکانک دکات، کە لە گەی زدەدەوەمندی و دارایی و دسەات و هزکی هیانە، هموو جیهان بووە دبن و نخشی بووبردن و ئاژتنی هموو مرقایتییان هیە و بە خیشیان ژیکی یکجار کمن، لە خودانی دسەات و هژموون و دارایین. ئوانن دستە یا بازنی کابا پکدهنن.

تواوی نەخشەگەلێکی، کە هەیانە، لەسەر بنەمای گەندەڵی، خزمەتگوزاریی نهێنی، جڤاکی نهێنی، ئەنجامدانی تاوانی گەورە بە هەی سەرانی کەسان و گرەی تاوانکار و مرۆڤکوژ، لە دۆڤەر و وڵاتە جیاوازەکاندا ئەنجام دەدرێن. کێن ئەوانەی، بەجگە لە سەرکردە سیاسییەکان و شا و شاژنەکان، کە لەڕاستیدا جیهان بەڕێوە دەبەن؟ بانکەکان چ جۆرەکیان هەیە؟ ناسنامەی ڕاستینەی ڤاتیکان چیە؟ کەی دەووخێن؟ جۆری خەڵک، تۆ و من چیە؟ ئەمە چۆن لەگەڵ ئەم گەلانە مەزندا، کە پێیدا تێدەپەڕین بەرخورد دەکەین؟ ئەمە چۆن ڕابوون و هەڵسانەوەیەکی گەورەی پێ لە هەڵەزی ناوەکی و باوەڕبەخۆبوون بە تواوی دەئەزموونین؟ هەموو ئەوانە پرسیارگەلێکن، لەو دەکیەمێنتێردا، جانێت ئاسبارد هەوڵی وەڵامدانەوەیان دەدات.
لەم دەکیەمێنتێردا ئاسبارد، باس لەوە دەکات، چۆن میدیا، بارهێنان و خوێندن، فیلم، موزیک، کار دەکەنە سەر مرۆڤ بەوەی بگۆڕێ خواست و بڕژەوەندی گرێ و دەستێک و خەڵکێکی تایبەت بژین.
ئاسبارد، باس لەو گرێ یا دەستێیە دەکات، کە لە 13 بنەماڵە یا خێزان پێکهاتوون و لێنۆیاندا، ماڵباتی ڕۆتشیلد(Rothschild)، ڕۆکیفێللەر (Rockefeller) و مۆرگان (Morgan) هەن، لە لە ڕاستیدا بنەماڵەی دیکەش هەن، کە تێنانێت لێبان ئەمانەوەن و لە سەری سەرەوەن و ئەوانن ئەم 13 بنەماڵەیە بەڕێوە دەبەن و فەرمانیان پێ دەدەن.
ئایا تۆ زانیوتە، بەڕاک ئۆباما(Barack Obama)، کە بە ماوەیەکی کورت دوای ئەوەی بوو بە سەرۆکی ئەمەریکا، خەڵاتی نووبێلی ئاشتی درایێ، لە ماوەی سەرۆکایەتییەکەیدا پێلاماری حەوت وەڵاتی داوە و هەر بیست خولەک جارێک، بۆمبەکی بەسەر خاک و خەڵکدا دەشاوە؟ ئەمە زۆرینەی خەڵک نایزانن، چون وەها کارێک لە میدیادا، میدیای ڕەسمی ناخرێتە بەرباس.
ئەمە بەهۆی ئەم دەکیەمێنتەرەوە، جۆرج سۆرۆس(George Soros) دەناسین و زانیاری لەمەڕ وی پێیدا دەکەین، کە میلیاردێرێکە بەوە ناسراوە، مرۆڤدۆست و خێرخواز و وەبەرهێن و سەرمایەگوزارە. ئەوەمان بۆ دەردەکەوێت، کە سۆرۆس، سەرمایەگوزارییەکی گەورە لەو ڕەکخراوانەی وەک: ئانتیفا(ANTIFA)دا دەکات، کە لە ڕەگەی هاتنە سەر جادە و هێرا و زۆنا و توندوتیژییەوە، گرێکیانە پێیامی خێیان بگەیێنن، یا سەرمایەگوزاری لە ڕەکخراوی نامبلا(NAMBLA)دا، کە کۆتکراوەی (North American Man/Boy Love Association)ە دەکات.
نامبلا، کار بە ڕەگەپەدان و شەرعییەتدان و بە قانوونیکردنی پەیوەندی سێکسی نێوان پیاوان و منداڵانی نەرینە(کوە)ی گچکە و

مردمنداڵ دەکات. ئەسبارد، کە باس لە جۆرج سۆرۆس دەکات، وەک سەرمایەگوزار و وەبەرهەمهێنەکی گەورە لە کەمپەینەکانی هێکخستنەوە و کەمپەینی ناڕووون و تەماوی و گومانلێکراو و دژبەرایەتی دەبات و ئەو پێشان دەدات، ئەو هێکخراو و کەمپەینە و گردبوونەوانە، لە هەموو قوژبنێکی جیهاندا، کەمێک بە بێشداربووانیان دەکەن و پارێیان دەدەنێ، بەوەی ئاژاوە بنێنن گەنج و دەست بە شۆڕ و پێکدادان بکەن و تاڵان و دزی و کاری ناجۆری دیکە بکەن و تەواوی ئەو کارانە بە پێشاک و جلوبەرگەکەوە ئەنجام بدەن، کە لە پێشاک و سیپاڵی نێارەکانیان بچێت، بەوەی وێنەیەکی دزێو و ناشیرینی ئەوان پێشان بدەن.
لە دەکیەمێنتەرەکێیدا، ئەسبارد، ئەوە پێشان دەدات، کە چۆن ئەو گرێ گچکەیەی جیهانی ئەمە بەناوی دەبات، جۆر و شێوازێکی ژیان و گوزەران دەژی، فرە نامۆیە بە ژیان و گوزەرانی زۆرێک لە ئێمە..
ئەسبارد، تەکنیکی منداڵبازی و بازرگانیکردن بە مرۆڤەوە پێشان دەدات و ئاشکرا دەکات، کە گەلێک مرۆڤی بەناوبانگی جیهان، هۆڵیوود، سیاسەتکاری باڵا، پاشا و میرزادە، پاپای ئایینی عیسایی و چەندین هێکخراوی تەدا بێشدارن.
ئەوە پێشان دەدرێت، کە چۆن میدیا، سیاسەتکار، دادوەر و تەڕێنەوەی زانستی لە زانستگەکاندا، کار لەسەر شەرعییەتدان و بە قانوونیکردنی سێکسکردن لەگەڵ منداڵدا (منداڵبازی) دەکەن. هەروەها کار لەسەر ئاسایکردن و پەرەپێدان و بەاوکردنەوەی دیاردە و کردە و فەرهەنگی مرۆڤخۆری (Cannibalism) و شەیتانپەرستی و مرۆڤکوژی، لەنەو میدیا و فەرهەنگی گەلەر و لەنەو خەڵکدا دەکەن.
باس لەوە دەکرێت، چۆن چەندین گەورە منداڵباز(Pedophil)، لە وەتاگەلێکی جیاواز دەسگیرکراون، ددانیان بەوەدا ناوە و گەواهی ئەوەیان داوە، کە ئەوان منداڵ ئامادە و دەستبەر دەکەن بە تەکنیکی گەورەی منداڵبازی و چۆن ئەو گەواهینامانە و ئەو ددانپێدانانانە لە لایەن دادگە و تەڵە و میدیاکانەوە پشتگوێ دەخرێن، بەوەی هاستییەکان لە خەڵکە گشتییەک، بشاردرێنەوە و ئاوەژوو بکرێن.
ئەسبارد، باسی ئەوە دەکات، کە تەنە لە ئەمریکادا ساڵانە سەدان هەزار زارۆک بزر دەبن، ئەمە هەرگیز لە میدیاوە ئەم زانیارییانەمان وەدەست ناکەوێت. باس لەوە دەکات، چۆن یەکێک لە کارە پێشینەکانی سیاستی دەناڵد ترەمپ، وەستاندن و هاگرتنی بازرگانیکردنە بە مرۆڤەوە و چۆن ترەمپ، وەک بەشێکی سەرەکی لە کاری وی بە وەستاندنی بازرگانیکردن بە مرۆڤەوە، کاری بە سەختگیری و هەڵەگرتنی کەچبەریی نایاسایی کردووە. بەشێکی زۆر لەو زارۆکانەی لەنەو کارکردن بە هاگرتن و وەستاندنی کەچبەریی نایاسییدا بینراون و دەزراونەوە، ئەو زارۆکانەن، کە هەفتەراون و بە قاچاخ براون بە

ئەمریکا. لەگەڵی سەختگیریی کۆچبەریی نایاسایی‌ەوە، مرۆڤ سەختگیری لە بازرگانیکردنیش بە مرۆڤەوە دەکات.
بە هەی دەکیەمنتەرکەوە، هەوداوی پیتزاگەیت(Pizzagate)مان بە هەوون دەبەتەوە، کە چەن هەردوو جووتە کلینتن(Bill & Hillary Clinton) و ئۆباما لەو مەسەلەیدا بەشدارن و تەوگلاون. لە مەسەلەی پیتزاگەیتدا ئەوە هەوون دەبەتەوە، کە چەن ئەو منداڵبازانە، کاتێک باس لە منداڵ دەکەن، ناوی خوازراوی کۆدپەدراوی وەک: پیتزا، هەتدەگ، سوسیس، بەکار دەهێنن، کە لە لایەن کارگەڕی لەکۆینەوەی فیدراڵی/پۆلیسی فیدراڵی ئەمریکا(FBI/ Federal Bureau of Investigation)وە پەیاندراوە. باس لەوە دەکەن، کە چەن پیتزا(کچان) و هەتدەگ(کوڕان) بە چەندین هەزار دۆلار دەکەن، لە هاستیدا ئەوکەینانە، کەینی جەڕە جیاوازەکانی سێکس و سێکسکردنە لەگەڵ منداڵدا. ئەمە ئەوە هەوون دەکاتەوە، کە چەن ئۆباما 65000 دۆلاری بە ئەو پیتزا و هەتدەگانەی بە فڕۆکە، لە شیکاگەوە، بە ئاهەنگێکی تایبەت گوزراونەوە بە واشنگتن، خەرج کردووە.
بەجگە لەوانە زەر نموونەی هەڵخەڵتاندن و فریودان و بەکاربردنی میدیایی باس دەکرەن، وەک نموونە: کاتێک میدیا باس لە گرەدراوی و پەیوەندی ترەمپ دەکات بە گەشتێکی هەڵکخراو لە لایەن کەمەڵەی هارڤی ئیپستەنس(Harvey Epsteins)، بە دوگەی ئیپستەنس، کە بە "دوگەی منداڵبازی(Pedophilia Island)" ناوی دەرکردووە. کە گوایە ئەو(ترەمپ) هەر لەو گەشتەیدا، دەستدرێژی سێکسی کردووەتەوە سەر کچێکی دوانزدە ساڵان. کاتێک دواتر لیستی ناوی سەرنشینانی فڕۆکەکە و گەشتیاران بڵاوکرایەوە، ناوی ترەمپی تێدا نەبوو، وەک ئەوەی ترەمپ هەرگیز لەو گەشتەدا نەبووبێت، لە لەبری ئەوە بیە کلنتن لەوە بووە، ئیدی باسی ترەمپ لە میدیادا بێدەنگیی لێکرا.
بەو جەڕە میدیا و دەسگە و شتی دیکەش بە قازانجی ئەو جەڕە مرۆڤانە بەکاردەهێنرەن و دەریشدەکەوێت و هەوندەبێتەوە، کە ئەوانەیشی گەواهی لەسەر ئەو جەڕە کردارانە دەدەن و زانیاری لەبارەیانەوە دزە پێ دەکەن و ناوی ئەو جەڕە مرۆڤانە دەبەن، دوای ماوەیەکی کەم نامێنن و لەبەین دەچن و دەمرن یا هاستتر لەبەین دەبرێنرەن و دەمرێنرەن.
ناوەندی ساڵانی 1970، لە بەڕەوەبەرایەتیی ئاماری کەرکووک، کارم دەکرد. هاوکار و هاوڕێیەکی زۆر خۆشەویستم لەگەڵ بوو، کاک نەجمەددین تاهای ناو بوو. فرە جار دەممان لە سیاسەت دەژەنی و باسی جیاوازمان لەو جەڕە بابەتانە دەکرد. کاک نەجمەددین هەموو جارێک دەیگوت:"هەموو گەڵان و هەوداوێکی سیاسی، کە لە جیهاندا هەوو دەدات، پێشەکی نەخشە و پلانی، لە لایەن هەردوو زلهێزەکەوە، هەووس و

ئەمەریکا، یا ووتر، (سی. ئای. ئەی) و (کەی. جی. بی)یەوە بۆ دانراوە، ئیدی مرۆڤ لە بەردەم ئەواندا، بێدەسەڵاتە و هیچی پێ ناکرێت و خۆشەکەتکردنیش، بێهوودەییە".
ئێستاش، لە جیهانێکدا، کە تاکجەمسەریی سەرمایەداری، هێژموونی پارە، میدیای چواشکار، سیستمی بانکی، زانستی شوێنەر، چەک و جەنگ، ڕاگەزپەرستی، نادادی، هەژاری، کێشەی چینایەتی، کێشەی نەتەوەیی، کێشەی ئایینی و...زاڵن بەسەر مرۆڤایەتیدا، ئاگەر ئەو دەمەی ساڵانی 1970، بەچوونکەی کاک نەجمەددین تاها، ڕاستییەکی تەدا بووبێت، ئەوا دەکیەمێنتەرکەی جانێت ئەسباردیش، لە ڕاستییەوە دوور نییە. مرۆڤ لە جیهان و سەردەمکدا دژی، ئاگەر فریای خۆی نەکەوێت، واپێدەچێت گومان و بێهوودەیی و هیچگەرایی هەموو بوون هەڵلووشێت.

بۆ بینینی تەواوی دەکیەمێنتەرکەی ئەسبار تەماشای ئەم لینکەی خوارەوە بکە:

https://www.facebook.com/unforeseennotion/videos/the-fall-of-the-cabal-full-documentary-by-janet-ossebaard/2432748923683730

07-11-2021

شانۆگەری مانگرتن دەقێک کە ناکرێت ئاوەی لێندرێتەوە!.. ووسینی : عەبدوڵا سەمان(مەشخەڵ)

شانۆگەری مانگرتن لە نووسینی محەمەد عەبدولڕەحمان زەنگەنە(١) و چاپ یەکەمی ساڵی ١٩٧٩ لە بەغدا چاپ بووە. نووسەر لەم دەقەدا کێشاوە لە تەوانینەکی مارکسییەوە گرنگترین ڕووداو، (مانگرتنی کرێکارانی گاورباغی لە ساڵی ١٩٤٦)(٢) مان بە وێنا بکات و بە

دەرئەنجامەکی هەزایەتبەخشەوە خوێنەر بەرەو دەروازەی مەژووییەک ببات، کە گاریگەرییەکانی تا ئێم دووایینەش لەسەر ژیانی خەڵکی کرێکار و زەحمەتکێشی عێراق و کوردستانیش ماوە. میتۆدێک کە لە نووسینی ئێم دەقەدا بەکارهێناوە، میتۆدی دیالیزمی سۆشیالیستییە و نووسەر لەو گۆشەنیگایەوە توانیویەتی بمانباتەوە سەردەمێک لە خەباتی کرێکارانی کۆمپانیای نەوتی کەرکووک. ئەو گەرچی هاستگیانە هەوڵیداوە تێوانینی مارکسیزم بکاتە سەکۆی لێوەهەستانی پرسەی نووسینی دەقەکە، بەڵام نەیتوانیوە خۆی لە گەرد و تەزی سۆشیالیزمی ستالینیی قورتار بکات یان ئەو گەرد و تەزە لە خۆی داتەکێنێ. دیارە ئەمەش ناکرێت ببێتە هۆیەک بۆ فەرامۆش کردنی دەقەکەی کرێکاریی و شێوەگرانە کە زیاتر لە چل ساڵ ئاوەی لێندراوەتەوە.

مانگرتن وەک ئاوێنەی باڵانوومای گاورباغی

نووسەر لەو بڕوایەوە دەستی بە نووسینی ئێم دەقە کردووە کە ئەدەب و هونەر دەبێت ئاوێنەی واقیع بێت، دەبێت ڕەنگدانەوەی ژیانی ئینسانەکانی نێو کۆمەڵگە بێت.(ئەدەب و هونەر ئاوێنەی ژیانی کۆمەڵایەتییە) (٣) و لەوشەوە ئەدەب وهونەر دەتوانن ببنە کۆمەڵایەتی خۆیان بگۆڕن.محەمەد عەبدولڕەحمان زەنگنە بابەتەکی هەڵبژاردووە کە ئیشکردن تیایدا قوورسە و پێویستی بە گەڵە زانیاری و مەعریفەی لەوەوپێش هەیە تا بتوانی ساختمانی دەقەکەی لەسەر بنیاد بنێت. ئەو ڕەگەزانەی نووسەر لە نووسینی ئێم دەقە پشتی پێبەستووە بە بەچوونی من دەتوانم بڵێم ئەمانەن :

یەک : نووسەر وەک لە سیاقی دەقەکەشەوە دیارە جوان باکگواندنی کرێکارەکانی ناسیۆنە و زانیویەتی ئێم کرێکارانە بەر لە کرێکاریبوون و بەر لەوەی وەک چینێکی نوێ خۆیان نمایش بکەن، جووتیار بوونە و لە پێوەندییەکی دەربەگایەتییەوە هاتوونەتە دەرەوە.

فەرمێن : حەمە گیان بە نازانی ئێم کرێکارانە چین…ئەتەکەت نازانن. بڕۆم بارام فەری هەزار شتیان ئەکا.(٤)

یان :

ئاغا : (دەمانچەکەی دەرئەکا) بڕم دێن با سەریان پان کەموە.(٥)

یانیش :

ئاغا : بیان کوژن..بیان کوژن.(٦)

باگگراوندی کێکارەکان جوتیارن و خەڵکی لادێن. دروست وابوو کاتێک کۆمپانیای ئای پی سی، کرێکاری دەویست و پێویستی بە هێزی کار بوو، دەچوونە گوندەکانی نزیک کەرکووک نەوتییەکان و پێوەندی دەکرد بە دێم

سپی گوند ئیتر چ کۆخا بێت یان ئاغا و داوای ژمارەیەک کرێکاری لێیان دەکرد. کۆخاش لە پیاوانی ئاوایی ئەو ژمارەیەی دیاری دەکرد و دای دەمەزراندن. ئەمەش لە ڕاستیدا سەفقەیەک بوو لە نێوان ئاغا و کۆمپانیا. کۆمپانیا لە ڕاستیدا پیاوێکانی بە هەقدەستێک دادەمەزراند و لە واقیعیشدا نیوەی ئەو هەقدەستەی دەدانێ و نیوەکەی تری دەدایە ئاغا یان کۆخا . ئەمەش لەبەر دوو هۆ :
ئەلف : لەبەر ئەوەی ئاغا یان کۆخا هەزی کاری بە پەیدا کردوون و سەرچاوەی دەستبەرکردنی هەزی کاری هەرزان بوو.
بێ : ئاغا دەیتوانی کرێکارەکان کۆنترۆڵ بکات و ئاگای لێیان بێ و دژ بە بەرژەوەندی کۆمپانیا نەوەستنەوە.
لەمەش گرنگتر نووسەر سایکۆلۆژیەتی چینەکان و خەباتی چینایەتی ناسیوە. ئەم ناسینی سایکۆلۆژیەتی خەباتی کرێکاران زۆر پێویستە بە نووسەری دەقێک کە سەر بە دونیابینی چینایەتی بێت. بارام ڕەحیمی ڕابەرێکی کرێکاری بەرچاو ڕوون دەبینێت. حەمەشین ڕەحیمی خەفرەش و فەرهاد ڕەحیمی پارێزەری بەرژەوەندی کۆمپانیا و ئاغاش ڕەحیمی پاراستنی ئەمنیەتی کۆمپانیا. ئەم دابەشکردنە ئارەزوومەندانە نییە، بەڵکو پێلێنبەندییەکی نێو جیهانی بەرژەوەندی جینایەتییە و ئەمەش وا دەکات دەق لەسەرکەوتن نزیک دەکاتەوە.

دوو : خوێندنەوەیەکی وردی خودی مانگرتنەکەی گاورباغی و بوونی لەکچووونکی ورد لە نێوان دەقەکە و ڕووداوەکە.چ لە ڕووی داخوازییەکان و چ لە ڕووی نەخشەی ڕووداوەکان و چ لە ڕووی ڕەحیمی گرنگی ژنان لەو مانگرتنە، تا دێگات بە سەرکوتی چەکدارانە و قوربانییەکان و سەرنەکەوتنی مانگرتنەکە.(۷)
سێ : هەشیاری نووسەر سەبارەت بە خەباتی ئابووری و سیاسی و تێنانەت مارکسیزم وەک دەربیجێ و جیهانبینی ڕزگاری ئینسان لە ستەم و چەوسانەوە.
کاوە : نرخی مرۆڤ (۲۰) دینارە. مرۆڤ بە نرختترین سەرمایەیە لە ژیاندا.
حەمەشین : ئەمە دونیایە هەروا بووە و هەر وا ئەروا.
کاوە : دونیا هەر وا بووە بەڵام هەروا ناوا..ڕەزێک ئەبێ کرێکار گەورەی خەی ئەبێ.(۸)
یان :
بارام : خوێندن و زانیاری شەڕشکێ بەسەر سەرمایەداریدا. برایان ئەمەو هەمووتان فێری خوێندن بن، چونکە بە خوێندەواری بەسەریانا زاڵ ئەبن هەروا داواتان لێ ئەکەم بە تەواوی دووژمنی خۆتان بناسن ئەوکات ئەتوانن بە تەواوی بەسەریانا زاڵ بن.(۹)

محەمەد عەبدولڕەحمان زەنگنە ئینتمای سیاسییەکەی هەرچییەک بووبێت (کە دیارە شیوعی بووە) گرنگ نییە، بەڵکو گرنگ ئینتماچینایەتییەکەیەتی. خاوەن هەشیارییەکی سیاسی – چینایەتی بەرز بووە. نووسەر هەشیارانە گرنگی خەباتی ئابووری ناسیۆنالیستی بە خەباتی سیاسی کرێکارانەوەی گرێ داوە. ئەم گرێدانە توانیویەتی دەقەکە لە دەقێکی ئیکۆنۆمیستییەوە بکات بە دەقێکی سیاسیی. ئەم گرێوی بردنەوە و سەرکەوتنی دەقی شەشگەرانەیە لەوانگەی ڕەخنەی ئەدەبی مارکسیستییەوە.

بارام : با بەوخە پاشایەتی و ئیمپریالیزم و کۆنەپەرستان هەموان : بەوخە...بەوخە...بەوخە.

بارام : بە دووژمنی نالەبار نابینە داری بەردار

هەموان : بە دووژمنی نالەبار نابینە داری بەردار

بارام : با بەوخە حوکمی شایەتی بگۆن

هەموان : بەوخە...بەوخە...بەوخە.

دادگەر : دەریان کۆنە دەرەوە. (١٠)

ئەم ئەو ڕەگەزەیە کە مارکسیزم لە تردۆنیزم و ئیکۆنۆمیستەکان جیا دەکاتەوە و لەڕشەوە سیفەتە شەشگەرانەکەی مارکسیزم بەدیار دەکەوێت.

چوار : هونەری تەکنیک و هەڵبژاردنی جووڵە و دەنگی گونجاو و سەرەنجام هێنانە دەرەوەی دەقێک یان باشتر بەم خوێقاندنی واقیعێکی نوێ لەناو واقیعە دراوەکەدا لەئاستێکی بەرز دایە. تەواوی دەقەکە لەسەر جووڵە و دەنگ ئەوات بەرەوە و بە بەشداری ڕەگەزکانی تری شانۆیک (مەسیقا و ڕووناکی و زمانی جەستە و تاد). ئەمەش ئەگەر لەلایەکەوە سادەیەکی پێوە دیار بێت، ئەوا لەلایەکی ترەوە دەرخەری توانایی نووسەرە.

ژنان و ڕەهەندی پەزەتیڤانەی ژن

لە دەقی (مانگرتن)دا هەروەک لە واقیعی گاورباغیشدا وا بووە، بەشداری ژن ڕەهەندکی گەلێ کاریگەری بینیوە لە گۆڕینی ئاراستەی ڕووداوەکان و تانانێت لە بەدەستهێنانی ئەنجامی جیاواز. نیزامی سەرمایەداری ستەمێکی ژنی وەک ستەمێکی ئەزەلی و ئەبەدی نیشان دەدا و هەوە دەدات ژنان وەک (ناقص العقل) و (عورة) و شتی تری بەمانا وەسف بکات. لە کاتێکدا ژنان نیوەی کۆمەڵن و ئازادی هیچ کەڕەگەیەک بە ئازادی ژنانی ئەو کۆمەڵگەیە مەیسەر نابێت.لەم دەقەشدا نووسەر لە ڕەگەی(گوڵزار)ەوە وەک کچێ لادێیەک سەرەتا لەگەڵ مەریوانی دەخوازیدا وەک عاشقێکی سادە وەنا دەکات و دوایی دەبینین گوڵزار لەو دەخە سادەییەوە دەچێتە دەرەوە و دەگەڵ بە ژنێکی

خاوەن هەوەست و شەشگەی.
(دەنگی کچە لادێی یەک لە دەرەوە)
گوڵزار : مەریوان ..مەریوان..مەریوان.
مەریوان : ئەمە دەنگی گوڵزاری ئامۆزامە.(١١)

تا دەبینین لە کۆتاییدا گوڵزار دێت :
گوڵزار : دەرم مەکەن، ئەمەوە ئامۆزاکەم ببینم بزانم چۆن دژی ئەوەی بەکرگیراو قسە ئەکا.(پۆلیس دەری ئەکاتە دەرەوە) لەناو هەڵدێی دادگا ئەبێت: مەریوان لە مردن ناترسێ و هەتا هەتایە نابەزێ.(١٢)
لەبەردا خوێنەر هەقی خۆیەتی بپرسێت : ئایا ئەم گەنجانە لە گوڵزار چۆن تووێدا؟ چی وای لە گوڵزار کرد لە لادێیەکی سادەوە بگاتە ئەو ئاستەی بچێتە ناو دادگا و لە بەرەی کرێکارانەوە دژ بە دادگا قسە بکات و هتد بگەڕێت؟ بەتایبەتیش کە گوڵزار کە لەتووی پەیوەندییە کۆمەڵایەتی و داب و نەریتەوە هەشتا کچ عازەبە و شووی بە مەریوان نەکردووە. ئایا خوێنەر بۆی نییە تووی دەمی لە نووسەر بکات و بڵێ: ئەمە لە کۆمەڵگەیەکی داخراوی نیمچە دەربەگایەتیدا دژین و ئەم بازدانە لە دۆخی بیرکردنەوەی گوڵزار دوورە لە واقیع و ڕاستییەوە. ژن حیسابی مرۆڤی پلە دووی بە کراوە و پاشان خزان هەیە و خزانیش هتدی کێت و بەند دەگۆڕێت و پاشان سیستەم هەیە و ئاغا و دەست و پەوەندەکانی هەن. لەنەو ئەو تەلبەندە دەکاوییانەی داب و نەریت و ئایین و کلتووری دووا کۆوتوانەی سیستەمی دەربەگایەتی ئازادبوونی کچێک نزیکە لە مەحاڵییەوە.

چۆن ئاریشەیەکی دەقەکە
ئاریشەکانی ئەم دەقە زۆر بەکاڵی دەبینرێن و بەڕای خۆیان نمایش ناکەن. بۆیە ئەگەر بەوردی سەرنجی نەدەی هەنگە درک کردنیان ئاسان نەبێت. بەڵام گرنگە بزانین ئەو ئاریشانە چین و چ کاریگەرییەکیان هەیە بەسەر دەقەکەوە. بەڵام منەوە ئارەزەکان ئاوا دەبینرێن.
یەک : خۆرایی تووداوەکانی ناو دەقەکە وای کردووە بڵێیەک دروست بێت لای خوێنەر.لە کاتێکدا نووسەر دەیتوانی بە چەند حیوارێک یان بە زیادکردنی پەردەیەک بەشێکی بەرچاوی ئەم خۆرایییە کەم بکاتەوە و بەرچاووونی زیاتریش بداتە خوێنەر تا لە پەیامی کۆمەڵایەتی دەقەکە زیاتر نزیک ببێتەوە.
دوو : لە دیدگای مارکسیزمی ئەرسەدەکسەوە نانووسراوە و سەبەری سۆشیالیزمی ستالینی بەسەرەوەیە. ئەمە گوناهی نووسەر نییە چونکە ئەو ڕەبازە وەک ڕەبازێکی ئەدەبی و هونەری لە دوای ساڵی ١٩٣٤وە

لە ناوەڕاکە شەشگۆشەکانی خۆی بۆتاڵ کرایەوە و لەبری بەهێزکردنی ئینتمای چینایەتی بە خەباتی چینایەتی، ئینتمای سیاسی بە یەکێتیی سۆڤیەتی جاران بەهێز دەکرد.محەمەد عەبدولڕەحمان زەنگنە بە ویستی خۆی و دوور لە ویستی خۆی سەر بەو ڕێبازە بووە.

سێ : شەوازی هەنانی ڕۆژی ژن لە دەقەکە نا لەژیکییە و چلۆن لە ناوەڕاستی دێیەکی چلەکانی سەدەی ڕابردوو کچێک دەتوانێت بۆتانیا بچێتە ناو کەمپی ئیشکردنی کرێکاران؟ با گوندەکەشیان نزیک بە کەمپانیا بێت. هەرچەندە دەزانین کچانی لادێ جارێک سەربەستتر بوون لە کچانی شار، بەڵام قەید و بەندی کەمەڵایەتی ڕێگرە لەو پەیوەندییە و تەنانەت گەشە و بەرەوپێشچوونی گوزار لە کچێکی سادەوە بە کچێکی شەشگۆر لەو ماوە کەمەدا جێگای بڕوا نییە.

چوار : حەمەشین(جاسووسەکەی کەمپانیا) وەک چێشتلێنەرێک کە هەرچەند خۆی کرێکارە و سەر بە بەرەی کەمپانیایە، بەڵام ئەو دووژمنایەتییە سەرسەختەی دژ بە کرێکاران نا واقیعییە و تەنانەت لەخاوەن کار و کەمپانیاش خراپیتر و زیاتر ڕقی لە کرێکار دەبێتەوە و دژایەتییان دەکات.

حەمەشین : ئەوانە کێن بە پەنجەیەک هەمووپان ڕاست ئەکەیتەوە و لەناویان ئەبەی.(١٣)

یان

حەمەشین : ڕاست ئەکەی بەخوا ڕاستە ئاگەر تۆ نەبی ئەمانە پیاو ئەخۆن. یاخوا داری تۆ هەر لەسەر پشتیان بێ.(١٤)

یان :

حەمەشین : من گیانەکم هەیە هەمووپان ئەهێنە..ئەوان کێن..وەکوو کرمن.(١٥)

پێنج : کەشوهەوای ناو دەقەکە بەتایبەتی پەردەی دووەم کە بەفرەکی زۆر باریوە .

حەمەشین : حەوت شەو حەوت ڕۆژە بەفر ئەبارێ تەنانەت زەویش دیار نییە باشە زەویەکە چی لێ هات؟ ئەم ئەم دە ئە ناوی جی یە؟ ئەف ف ف ف.(١٦)

وەک دەزانین شۆن لە دەقەکە بەریتییە لە شاری کەرکووک و دەوروبەری. هاوین کرێکارەکان کاریان کردووە و عەجەب حەمەشین بەم بەفر بارینە نازانێت ئەم دەیە ناوی چییە؟ پاشان کەی لە کەرکووک حەوت شەو و حەوت ڕۆژ بەفر باریوە؟ ڕەنگە ڕۆژە یان دوو ڕۆژ بەفر باریبێت، بەڵام بەمجۆرە دوورە لە واقیعەوە و زیاتر پەوەنانە.

ئەنجام

سەرەنجام دوای ئاوەدانەوەیەکی درەنگ لەم دەقە کرێکارییە، دەگەینە

ئەوەی کە (مانگرتن)(١٨) دەقەکی شانەیی کە گوزارشت لە ژیان و واقیعی ووداوەکی مێژووی گرنگ (مانگرتنی گاورباغی ساڵی ١٩٤٦) دەکات و هەوەدانکی سەرکەوتووانەش لەوناکردنی ئەو ووداوە مێژوویە گرنگە. دەقەکە چەند ئاریشەیەکی لەخە هەگرتووە و نووسەر چل ساڵ لەمەوبەر لەگەشنیگای ڕەبەری ئەدەبی سۆشیالیستیی باوەوە دەقەکەی داشتووە و سەرباری هەندە کەموکوڕی هونەری و میتەدەلۆژی، لایەنگیرییەکی بەهێزی بە خەباتی چینایەتی کرێکاران تێدا بەرجەستە بەتەوە و دەتوانرێت بە دەقەکی هونەری مێژوویی ناوزەد بکرێت کە وەنەی لە بزووتنەوەی ئەدەبی کوردزماندا کەمە و هەر ئەم هەیشە وا دەکات ڕەخنەگری ئەدەبی مارکسیستیی نەتوانێت لا لەم دەقە ئەدەبییە نەکاتەوە.

نووسینی : عەبدوڵا سەڵمان(مەشخەڵ)
حوزەیرانی ٢٠٢٠

پەراوێز و سەرچاوەکان :
(١)محەمەد عەبدولڕەحمان زەنگەنە ساڵی ١٩٤٠ لە شاری کەرکووک لە دایکبووە. لەساڵی ١٩٧١ ەوە نووسین بەاو دەکاتەوە. چەندین بەرنامەی ڕەشنبیری لە ڕادیۆ و تەلەفیزیۆنی عێراقدا ئامادە و پێشکەش کردووە. زیاتر لە ١٥ کتێبی لە بوارەکانی نووسین و وەرگێران ئامادە و بەاو کردەتەوە.
(٢)مانگرتنی گاورباغی (کرێکارانی نەوتی کەرکووک) لە ٤ی تەممووزی ١٩٤٦ زیاتر لە ٥٠٠٠ کرێکاری کەمپانیای نەوتی کەرکووک لە باخچەی گاورباغی دەستیان دایە مانگرتن لەپێناو زیادکردنی کرێ و دەرنەکردنی بە کەمەڵ و بەزەری کرێکاران و بەدەستهێنانی مافی ڕەکخراوبوون و دانانی سندوقی بیمە بە نەخۆش و پەککەوتە و بەساڵاچووانی کەمپانیا. ڕەژی ١٢ی تەممووز هەڵە چەکدارەکانی ژەمی پاشایەتی تۆقە لە مانگرتووان دەکەن و ١٦ کرێکار دەکوژن و ٣٦ کرێکاری تریش بریندار دەکەن.(بە زانیاری زیاتر بڕوانە (مجزرة كاورباغي موقع عراقيپيديا)
(٣)الفن و التصور المادي للتاريخ جورج بليخانوف ترجمة جورج طرابيشي دار الطليعة للطباعة والنشر بيروت لبنان الطبعة الاولى ١٩٧٧ ص ٧.
(٤)(٥)(٦)شانەگەری مانگرتن نووسینی محەمەد عەبدولڕەحمان زەنگەنە چاپی دووەم ١٩٧٩ لاپەڕەکانی ١٠ و ٤٦ و ٤٨.
(٧)العراق و الصناعة النفط و الغاز في القرن العشرين تآليف غانم

العناز الصادر بالغة الانجليزية عن دار نشر جامعة نوتنكهام البريطانية في ايار ٢٠١٠. اضراب عمال نفط كركوك او مجزرة كاورباغي غانم العناز صحيفة المثقف عدد ٥٠٣٢ في ١٥ حزيران ٢٠٢٠.
(٨)(٩)(١٠)شانۆگەری مانگرتن نووسینی محەمەد عەبدولڕەحمان زەنگەنە چاپی دووەم ١٩٧٩ لاپەڕەکانی ٢٩ و ٣٢ و ٦٠.
(١١)(١٢)شانۆگەری مانگرتن نووسینی محەمەد عەبدولڕەحمان زەنگەنە چاپی دووەم ١٩٧٩ لاپەڕەکانی ٢٣ و ٥٩.
(١٣)(١٤)(١٥)(١٦)شانۆگەری مانگرتن نووسینی محەمەد عەبدولڕەحمان زەنگەنە چاپی دووەم ١٩٧٩ لاپەڕەکانی٧و ٨ و ١٠ و ١٣ و ٢٨.
(١٧)جێی ئاماژەیە کە دەبێت سوپاسی زۆری هاوڕێی شاعیر و شانۆکار (حەمەی شانە) بکەم کە تەواوی کتێبی شانۆگەری مانگرتنی بۆ وەرگێڕدرتم و بێ ناردم.

ڕێی زانکۆکان لە بەهێزکردنی پێگەی ئەمریکا لە جیهاندا.. ئەردەوان عەبدوڵا

کە باسی زلهێزی دەکەین، مەبەستمان تەنها هێزی ئابووریی و سەربازیی نییە، بەڵکە زلهێزەکان جگە لەم هێزانە، خاوەنی نەرمەهێزێکی مەزنیشن. ئەمریکا تەنها F21 و دۆلاری نییە، بەڵکە خاوەنی کەمپێک هێزی ترە کە لەم دووانە بەهێزتر نەبن و کەمتر نین. یەکێکیش لەو نەرمە هێزانەی ئەمریکا، بوونی کەمپێک زانکۆیە کە لە جیهاندا لە لیستی باشترین زانکۆکانی جیهانن. لە لیستی 10 باشترین زانکۆی جیهاندا، 8 یان لە ئەمریکان. لە لیستی 20 باشترینەکاندا، 14 یان زانکۆی ئەمریکین. هەروەها لە لیستی 200 باشترین زانکۆی جیهانیشدا، 57 یان لە ئەمریکان. سانان 1.92 ملیۆن خوێندکاری جیهان لە زانکۆکانی ئەمریکا دەخوێنن، کە دەکاتە 6.6% ی کۆی ژمارەی خوێندکارانی زانکۆ و پەیمانگاکانی ئەمریکا. لەمانەش 51% یان خەڵکی چین و هیندستانن کە دوو زلهێزی جیهانن. ساڵی پار خوێندکارانی بیانی نزیکەی 42 ملیارد دۆلاریان داوە بە زانکۆکانی ئەمریکا. ئەم زانکۆیانەش چ لە ڕووی ئابووریی وسیاسیی و

کلتووریشەوە، پگەی ئەمریکیان لەناو جیهاندا بەهێزتر کردووە. لەرەدا هەوە دەدەم تیشکێک بخەمە سەر ئەم لایەنەی ئەمریکا و کاریگەرییەکانی لە هەموو لایەکەوە دەربخەم. سەرەتاش پەمخێشە باسی مێژووی زانکە و دەستەاتی مەعریفە و گرنگی لەسەر ئاستی جیهان دەربخەم.

مێژووی دەستەاتی مەعریفە و زانکە

بۆئەوەی شرۆڤەکەمان باشتر بکەین، دووبارە ناچارین بگەڕێینەوە بۆ وەاتە کۆنەکەی یۆنان و سوود لە ئەزمونی مێژوویی ئەوان وەربگرین، بەکارهێنانی دەستەاتی مەعریفی لەسەرەتادا لە یۆنان دەستیپێکرد، بەتایبەتی لە سەدەی 5 پێش زایین، ئەویش لە رێگەی پەیدابوونی رەوتی سوفیستەکان بوو. بەشێکی زۆریان نەک هەموویان لەبەرامبەر ئەو زانیارییانەی کە پێشکەشی خوێندکارانیان دەکرد، پارە یان شتیان وەردەگرت، واتە بەبێ بەرامبەر خزمەتیان فێری زانست و زانیاری نەدەکرد. دواتر سوقرات پەیدا بوو کە لە زۆر رووەوە دژی سۆفیستەکان بوو، بەتایبەتی زۆر دژی ئەوەبوو کە بەرامبەر بەخشینی زانست و زانیاری بە خوێندکاران، پارە یان شتی تر وەربگرێت.

دیارە لە یۆنانی کۆندا، زۆربەی فەیلەسوفەکان خاوەنی قوتابخانە بوون و خوێندکاریان هەبوو، سەرەتا ڤیساگۆرس لە سەدەی 5 زایین قوتابخانەی داناو خوێندکارانی فێری ماتماتیک و فەلسەفە و گەردوونناسی و مۆزیک و وەرزش دەکرد. دواتریش لەسەر دەستی ئەفلاتون، یەکەمین قوتابخانەی فکریی و فەلسەفی لە ئاسینا دروست کرد کە بە " ئەکادیمیا" ناسراوە. هەر لەویشەوە وشەی " ئەکادیمیا" پەیدابوو، کە گۆڕاکەی ئاسینایە. لەپاش ئەویش ئەرستەی خوێندکاری، قوتابخانەیەکی تایبەت بەخۆی داناو، زیاتر گرنگی بە هەموو زانستەکان داو تەنها بواری فەلسەفە و ماتماتیکی نەگرتەوە، بەڵکە زۆربەی زانستەکانی گرتەوە.

ئیتالیا دایکی زانکەکانی جیهان

بەڵام بە یەکەمجار کە زانکە بەمشێوەیەی ئێستای لە ئیتالیا پەیدا بوو کە ئەویش لە ساڵی 1088 لە شاری بۆلۆنیا دروستکرا، بە " ب" نەک "پ" چونکە با لەمان تەکنەچێت، پۆرتوگال وەاتەکی ئەوروپییە. لەرشەوە بە یەکەمجار وشەی " University' بەکارهێنرا کە وشەیەکی کۆنی لاتینییە مانای "گشتگیریی" دەگەینێت. لە زانکەی بۆلۆنیا بە یەکەمجار بشێوەیەکی زانستیی و ئەکادیماینە خوێندکاران فێری زانست دەکران. لەرشەوە بنەمای بیری زانکە دامەزراوەو دواتریش تەواوی زانکەکانی جیهان پۆرتوگالیان کردووە.

هەرچەندە هەندێک سەرچاوەی مێژوویی پێیانوایە کە زانکەی قاهیرە کە

لە ساڵی 977 دامەزراوە، یەکەم زانکۆی جیهانە، بەڵام راستییەکەی ئەوەی زانکۆی بەلەنیا زیاتر ئەو شوێنە دەگرێتەوە کە ئەمڕۆ ناوی لێدەنرێت زانکۆ، واتە دامودەزگایەک کە خوێندکار بۆ ماوەیەکی دیاریکراو" 4 یان 3 ساڵ" نەک تەنها زانستێک بخوێنێ هەموو جۆرە زانستێک فێر بێت.
دوای ئەوەش زانکۆی ئۆکسفۆرد لە بریتانیا لە ساڵی 1170 دروستبووە، کە هەتاوەکو ئێستاش یەکێکە لە باشترین 10 زانکۆکانی جیهان. دوای ئەویش زانکۆی مادەنا دێت، کە ئەویش هەر لە ئیتالیا بووە، لە ساڵی 1175 دروستبووە.
ئەوەی مایەی سەرنجە ئەو زانکۆیانەی کە لە سەدەی 13 دا دروستکراون، بەشێکی زۆریان لە ئیتالیا دروست بوون، بە نموونە لە ساڵی 1222 زانکۆی پادو لە باکووری ئیتالیا دروست دەبێت، دوای ئەویش زانکۆی ناپۆلی ساڵی 1224، زانکۆی سینا لە هەرەمی تێسکانا لە ساڵی .1240 . هەر ئەم زانکۆیانەش ڕۆڵی بەرچاویان هەبوو لە پێشخستنی زانست و فەرهەنگی ئیتالیا کە دواتر شۆڕشی ڕێنانسازیی لێدروست بوو. لەڕاشوە ئەوەمان بۆ دەردەکەوێت، کە زانکۆ جگە لە ڕۆڵە زانستییەکەی، ڕۆڵێکی گەورەشی هەیە لە پێشخستنی و گێڕانەوەی کەلتوریی گەلان.

مێژووی زانکۆ لە ئەمریکا
زانکۆ لە ئەمریکا، لە چاو وڵاتانی تری ئەوروپی، مێژووکەی هێندە زۆر نییە. سەرەتا لە ساڵی 1636 زانکۆی هارڤارد دروست دەکرێت، ئەمەش لەڕگەی قەشەیەکی پرۆتستانییەوە کە ناوی جۆن هارڤارد، ئەم قەشەیە لە ڕگەی 200 پاوەند و کەمێک کتێبەوە، بەردی بناغەی باشترین زانکۆی ئەمریکا و جیهان دادەنرێت. ئێستا ئەم زانکۆیە باشترین زانکۆی ئەمریکا و جیهانە.
ئەم زانکۆیە 22947 خوێندکاری هەیە. ساڵانە بە هەر خوێندکارێک لە نێوان 15 تا 45 هەزار دۆلار وەردەگرێت. جگە لەوەش دەوڵەمەندترین زانکۆی جیهانە و داهاتی ساڵانەی دەگاتە 38 ملیارد دۆلار. ساڵانە نزیکەی 100 ملیۆن دۆلار تەنها لە بواری ئیداری زانکۆکە خەرج دەکات.
ئێستا ئەمریکا خاوەنی 4298 زانکۆی و پەیمانگە و کۆلێژ. کەی ژمارەی خوێندکاران بە ساڵی 2020 گەیشتە 19.645.918 کە لە زانکۆکان و پەیمانگەکاندا دەخوێنن.

ئەمریکا زانکۆی جیهان
ئەمریکا تەنها مەبەندی بیاڵی سیاسی جیهان نییە، بەڵکە بەتە

مەبەندکی گەورەی بواری خوێندن و فێرکردنیش. لە تەواوی جیهانەوە خوێندکاران هەوە دەدەن لە یەکێک لە زانکۆکانی ئەمریکادا شوێنیان دەستبکەوێت. ئەمش بەهەی ئەوەی کە زانکۆکانی ئەمریکا لە لیستی پلە زەر باشکان جیهانن. لە لیستی 10 باشترین زانکۆی جیهاندا، 8 یان لە ئەمریکان. لە لیستی 20 باشترینکاندا، 14 یان زانکۆی ئەمریکین. هەروەها لە لیستی 200 باشترین زانکۆی جیهانیشدا، 57 یان لە ئەمریکان. ئەم جگە لەوەی کە ئەمریکا بەتە باشترین وەات کە زەرترین داهێنانی تێدا دەکرێت و پلەی یەکەمی هەیە لە جیهاندا. زانکۆکانی ئەمریکا چ لە رووی سیستمی خوێندن و چ لە رووی داهێنان و زانیاریەوە، پلەی یەکەمیان هەیە.

ژمارەیەکی زەری ئەکادیمی

ساانە ملیەنان خوێندکار، خوێندن تەواو دەکەن و ئەمانەش دەبنە سامانێکی گەورە بە ئەمریکا. بە ساڵی 2020 ژمارەی ئەو خوێندکارانەی کە ماستەریان هێناوە، 185222 هەروەها 184.0233 خوێندکار بەکالۆریۆسیان لە بواری ئابووریی ومەنجیمێریان تەواوکردووە،216228 بەشی پزیشکییان تەواوکردووە. 166944 بەشی زانستی کۆمەایەتیی و مەژوویان تەواوکردووە. هەموو ئەمانەش دەبنە هەزێکی کاری باش و کارامە بە ئابووری ئەمریکا.

کەرتێکی گرنگی ئابووری

ئێستا زانکۆکانی ئەمریکا تەنها شوێنێکی گرنگی خوێندن و فێرکردن نین، بەکو بووەتە کەرتێکی گرنگی ئابووریش، چ لە رووی داهات و چ لە رووی رەخساندنی هەلی کاراوە، رەکی بەرچاویان هەیە.

584 ملیارد دەلار داهاتیان بووە

یەک لە خاڵە گرنگ و سەرنجراکێشکان بە من، داهاتی زانکۆکانی ئەمریکایە. کاتێک سەیرم کرد داهاتی هەندیک زانکۆ، لە داهاتی وەاتێکی وەکو عیراق زەرتر بووە. ساڵی 2020 زانکۆکانی ئەمریکا بڕی 584 ملیارد دەلار داهاتیان بووە. بەشێکی زەری ئەم داهاتەش لە رێگەی داهاتی تایبەتی خەیان و پارەی ساانەی خوێندکاران دەستکەوتووە. بەشێکی کەمیش کە دەگاتە 13% ی لەلایەن حکومەتەوە بووە. 6%داهاتیشیان لە رێگەی هاوکاری ماددیی خێکییەوە دەبێت، ساڵی 2020 کەی گشتی ئەو کەمک و یارمەتییانەی کە خێکی دەوەمەند و کەمپانیاکان داویانە بە زانکۆکان گەیشتەتە 43 ملیارد دەلار. زانکۆی هارڤارد زەرترین یارمەتی بەرکەوتووە کە دەگاتە 1.28 ملیارد دەلار. دوای ئەویش زانکۆی ستانفەرد دێت بڕی 1.18 ملیارد دەلار ی وەکو هاوکاری دەستکەوتووە.

هەربەیە ئێستا خوێندنی باڵا بۆتە کەرتێکی گرنگی ئابووریی و دروستکردنی هەڵی کار بە خێکی ئەمریکی.
سەرمایەگوزاری لە بواری خوێندن و فێرکرن
وەکو پێشتریش وتم خوێندن و فێرکردن، بۆتە کەرتێکی گرنگی ئابووریی، هەربەیە سەرمایەگوزاریی زۆریش لە کەرتدا دەکرێت، چونکە داهاتی باشی هەیە. ئەمریکا لە بواری سەرمایەگوزاریی لەکەرتی خوێندنی باڵادا، پلەی یەکەمی هەیە لە جیهاندا، بە ساڵی 2018 بڕی 74.7 ملیارد دۆلار سەرمایەگوزاری لە کەرتی پەیمانگە و زانکۆکانی ئەمریکادا کراوە. لەچاو زلهێزەکانی تری جیهاندا، لە ئەمریکادا زۆرترین سەرمایەگوزاری دەکرێت، بە نموونە لە ئەمانیا تەنها بڕی 25 ملیارد دۆلار بووە.

بوارێکی گرنگی کارکردن

لەلایەکی ترەوە زانکۆکان بوونەتە شوێنێکی باشیش بۆ ڕەخساندنی هەڵی کار، ئەو کەسانەشی کە لەم بوارەدا کار دەکەن، داهاتێکی باشیان دەستدەکەوێت. لە ئێستادا لە کەرتی خوێندنی باڵادا، 1.543.569 کارمەند کار دەکەن کە ئەوانیش مامۆستای زانکۆ و زانا و کارمەندی ئاسایی لەخۆدەگرێت. لەم ژمارەیەش 821168 وەکو کاری هەمیشەیی، 722401 وەکو گرێبەست کار دەکەن. لە ڕووی جێندەریشەوە 777821 پیاون و765478 ژنن. لە ڕووی پیشەیشەوە.178858 پرۆفیسەری زانکۆ و.42866 یاریدەدەری پرۆفیسەر، هەزارانی تریش کە وەکو وانەبێژ کاردەکەن لە زانکۆ و پەیمانگەکانی ئەمریکا.

پلەی یەکەم لە بواری داهێنان و تاقیکردنەوەدا

ماوەی چەندین ساڵە ئەمریکا لە ڕیزبەندی یەکەمە لە جیهاندا بە داهێنان و تاقیکردنەوە، جگەلەوەش زۆرترین بڕە پارەی لەم بوارەدا خەرج کردووە. ساڵی 2021 لە زانکۆ و پەیمانگە و سەنتەرەکانی لەکەینەوە، بڕی 580 ملیارد دۆلار تەرخانکراوە بە بواری تاقیکردنەوەو لەکەلینەوەی هەمەجۆر، کە ئەمەش دەگاتە 2.8% کەی گشتی بەرهەمی نیشتمانی ئەمریکا. هەربەیە ئەمریکا پلەی یەکەمی هەیە لە داهێنان لە جیهاندا و ساڵی 2018 زانکۆ و پەیمانگە و سەنتەرەکانی لەکەینەوە 55981 داهێنانی کردووە، دوای ئەویش چین دێت کە 340 53 بووە.
لە بواری لەکەینەوە لەناو زانکۆکانیشدا، زانکۆی Johns Hopkins University پلەی یەکەم و بڕی 2.56 ملیارد دۆلاری بە بواری تاقیکردنەوەو داهێنان تەرخانکردووە. دوای ئەویش زانکۆی میشگین دێت کە بڕی 1.5 ملیارد دۆلاری خەرجکردووە. پاشان زانکۆی کالیفۆرنیا دێت کە بڕی 1.4 ملیارد دۆلار بە بواری داهێنان و

تاقیکردنەوە تەرخانکردووە.

بەهێزکردنی پێگەی ئەمریکا لە جیهاندا

بە یەکەمجار گرنگی زانکۆکانی ئەمریکام بۆ دەرکەوت، کاتێک ساڵی 2003 کتێبی Die einzige Weltmacht: Amerikas Strategie der Vorherrschaftی بیرمەند و سیاستەمداری ئەمریکی زیبگینی برجنسکیم بەزمانی ئەڵمانی خوێندەوە. لەم کتێبەدا برجنسکی باسی گرنگی زانکۆکانی ئەمریکای کردبوو، چۆن بوونەتە هێزێکی گەورە بە ئەمریکا. ئەو دەڵێت: کاتێک سەیری حکومەتکانی جیهان بکەین، یەک یان دووان یان زیاتر، خاڵکانێک دەبینین کە لە زانکۆکانی ئەمریکا خوێندویانە. تەنانەت زلهێزێکی وەکو چینیش کە خەی بە نەیاری ئەمریکا دادەنێت، ساڵانە هەزاران خوێندکاری لە زانکۆکانی ئەمریکا دەخوێنن.

لەرووی سیاسییشەوە وایکردوو کە ئەمریکا لە تەواوی جیهاندا خاڵکانێکی هەبن، کە لە زانکۆکانیدا خوێندوویانە، ئەمش هێزێکی مەعنەوی گەورەی بەم وڵاتە بەخشیووە.

لە رووی ئابووریشەوە سوودی زۆری پێگەیاندووە،ئێستا داهاتی زانکۆکانی ئەمریکا دەگاتە 584 ملیار دۆلار،واتە سێ هێندەی داهاتی عیراقە کە خاوەنی یەدەگێکی گەورەی نەوت و گازە. ئەمش قسەیەکی فەیلەسوفی ئیسرائیلی یۆڤال نوح حەراریم بەردەهێنتەوە، لەکتێبی 21 وانە بۆ سەدەی 21 دەڵێت: ئەمریکییەکان لە سەدەی نۆزدەیەمدا بەداگیرکردنی کانە زێڕینەکانی کالیفۆرنیا و کێڵگە کشتوکاڵییەکانی تەکساس، بڕوایان بە خۆیان دا، بەڵام ئەو ڕێگەیە لە سەدەی بیستویەکدا تەنها دەستکەوتکی زۆر کەمی هەیە، ئەمە سەرچاوەی سەرکی ئابووری، زانستی و تەکنەلۆژی و دامەزراوەییەیە نەک گەنم و تەنانەت کێڵگەی نەوتیش، تە ناتوانیت لەرێگەی جێنگەوە زانست بەدەستبهێنێت. ل294

ئێستا داگیرکردنی وڵاتان وەکو جاران نەماوە، چونکە شێوازی سامان گەیانکاری بەسەردا هاتووە، بە نموونە ئەمریکا خاوەنی دەیەی سلیکۆنە، کە کەمپانیەک کەمپانیای مەزنی تەکنەلۆژی تێدایە، کە داهاتییان لە داهاتی زۆر لە دەوڵەتانی جیهان زیاترە لەوانە: گوگل و فەیسبووک و ئەمازۆن،ئەپل، زۆری تریش. ئەمانە وەکو جاران ناکرێت دەستی بەسەردا بگیرێت، چونکە ئەمانە سامانی مەعریفیین.

جگە لەوەش کارتی خوێندن و فێرکردن بۆتە بوارێکی زۆر باش بۆ ڕاخساندنی هەلی کار، ژمارەی ئەو کەسانەی کە لە بواری خوێندنی باڵا و زانکۆکاندا کار دەکەن دەگاتە . 1.543.569 کەس، کە ئەمش ژمارەیەکی زۆرە.

جگەلەوەش بەوونی ئەم زانکۆیانە وایانکردووە کە ئەمریکا ببێتە خاوەنی هزرکی کاری کارامە و دەستەنگین لە هەموو بوارەکاندا. هەربۆیە دەبینین زۆربەی داهێنانە گەورەکانی ئەم چەند ساڵەی پێشوو لە ئەمریکادا کراوە، ئەگەر لە دەرەوەی ئەمریکاش داهێنان کرابێت، ئەوا ئەو کەسانە پێشتر لە زانکۆکانی ئەمریکا خوێندوویانە.

خاڵی لاوازی زانکۆکان

ڕاستە زانکۆکانی ئەمریکا لە لیستی پلە باشەکانی جیهانن، بەڵام ئەمە مانای ئەوە نییە کە سیستمی فێرکردن و خوێندنی ئەمریکا کەشێکی نییە، گەورەترین کەشش ئەوەیە، کە سیستمی زانکۆکانی ئەمریکا بەشێوەیەکە کە زیاتر خزمەتی دەوڵەمەند دەتوانێت مندااڵەکانی لە زانکۆ باشەکاندا بخوێنێت، منداڵی هەژاریش کەمتر یان هەڵی خوێندنی نییە لە زانکۆ پلە باشەکانی ئەمریکا.

لە ڕووی ڕەگەزیشەوە بەهۆی بەوونی سیستمی ڕەگەزپەرستییەوە، ماوەی چەندین ساڵ بوو تەنها سپی پێستەکان هەڵی خوێندنیان لە زانکۆ باشەکان دەستدەکەوت، بەڵام لەم چەند ساڵەی پێشوودا حکومەت هەوڵیداوە لەڕەگەی چەند بەرسێکی خوێندنەوە، ڕێشپێستەکانیش هەڵی خوێندیان هەبێت. بەڵام هێشتا چ لە ڕووی ژمارەی خوێندکارەوە یان لە ڕووی مامۆستای زانکۆوە، زۆرجار ڕێشپێستەکان هەست بە جوداکاریی دەکەن.

دواقسە

بەدنییاییەوە ئەمە زانکۆکان هەزرکی گەورەیان بە ئەمریکا بەخشیووە و هەندێ تر پێگەیان لە جیهاندا بەهێزتر کردووە. لەهەمانکاتیشدا بوونەتە کەرتکی گرنگی ئابووریی ئەمریکا.

خاڵی گرنگ لەردا ئەوەیە کە پەیوستە ئەمش لە هەرەمی کوردستان هەوڵی جددی بددەین تاوەکو سیستمی خوێندن و فێرکردنکی بەهەز دابنێین، هەوڵیش بددەین پرسەی فێرکردن و خوێندن بە جەرەک بێت، کە لەگەڵ سیستمی ئابووری وەاتەکە یەک بگرێتەوە، بەئەوەی لە داهاتوودا گەنجەکان بتوانن هەڵی کاریان دەستبکەوێت.

سەرچاوەکان:

www.daad.org/de.Deutscher Akademischer Austauschdienst./1

2/ Zbigniew Brzezinski. Die einzige Weltmacht: Amerikas Strategie der Vorherrschaft.Fischer Taschenbuch 2004

3/ یووقاڵ نووح هەراری. 21 وانە بۆ سەدەی 21 . وەرگێڕانی: ئاری ڕەشید. دەزگای جەمال عیرفان. سلێمانی. 2020

4 تصنيف. 2022QS .www. studyshoot.com/ للجامعات العالمي

کتێب: بولبولی ناو قەفەزیش دەخوێنێ.. نووسینی فازیل شاوەیس

ناوی کتێب: بولبولی ناو قەفەزیش دەخوێنێ
نووسەر: فازیل شاوەیس
بابەت: شیعر
نەخشەسازی: عادل زرار
چاپخانە : چوار چرا – سلێمانی

بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن ...

Book_FazilShawro_BulbulDownload

کتێب/ ئاوەدانەوەیەک لە ژئاوا و ژهاتناسی.. نووسینی: ئەمجەد شاکەلی

کتێب: ئاوەدانەوەیەک لە ژئاوا و ژهاتناسی

نووسینی: ئەمجەد شاکەلی

بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرە بکەن...

Book_AmjadShakali_AwrdanawayakDownload

نامەیەکی کراوە بە بەڕێز وەزیری هۆشنبیری هەرێمی کوردستان.. رزگار سەعید

سڵاو بەڕێز وەزیری هۆشنبیری هەرێمی کوردستان

لەبارەبردنی هەوڵی دەسەزانە شکستەکە جیهانی داهێنان لەناودەبات ئەم خەساتە دروست بەختیار سەعید دەگرێتەوە، بەتایبەت ئەو کاتەی کە لەمپەر دەخرێتە بەردەم خوێندنی بەدیهێنانی کارەکانی، بەواتایەکی دی بەختیار وەک نووسەرێکی دەسەز ژیانی تەرخان کردووە بە بابەتە هونەریەکان و لەو هەگایەوە توانیویەتی پلەیەکی شارستانی مەدەرن بە شاری سلێمانی بنیاتبنێت، هەر لە کردنەوەی دەیان پیشانگەی تایبەتی و هاوبەش لەسەر ئاستی کوردستان و دەرەوە تا دەگاتە کردنەوەی فیستیڤاڵی هەمەجۆرو چاپکردنی کتێب لەسەر ئەرک و ماندوبونی خۆی ، لەڕەدا دەبینین چۆن ئەو ئەرکە سەختەی لەسەر شانی وەزارەتەکەتان سوک کردووە، کەچی بەداخەوە لەبری پاداشتکردن زیندانیان پێ بڕیوە. لەسەر چی ! لەسەر بەخشینەوەی کتێبخانەکانی خۆی بەسەر کتێبخانەی خوێندنگاکاندا و پێمانگاو زانکۆکاندا بە بڕامبەر, تۆ بڵێی بەختیار بەدزیەوە چوبێت کتێبەکانی خۆی بەپێنهانی بەچەند دینارێک فرۆشتبێت و بانگوازی بۆ نەکردبێت؟
ئەوە باشترین داوەرن لەبارەی کارەکانی بەختیار و کاری هەر کەسێکی دیکە لەوەزارەتەکەتاندا، لە کاتێکدا بەختیار سەعید بە یارمەتی خوشك و برا و هاوڕێکانی ئەو چالاکیانەی بەرهەمهێناون.. پێدەچێت ئیرەیی کارێکی کردبێت تا تەمەتی بەمانای بە ببەخشرێتەوەو ئازاری دەروونی بدەن..
بەڕێزم بە چاوووونی بەڕێزتان کاتێک بەختیار بە جاری دووەم کتێبی"ئازاد شەوقی و بەدیع باباجان" لە ئێران بە کوالیتیەکی باش چاپدەکاتەوە لەڕێی بەڕێوەبەری هۆشنبیری لاوانەوە لیژنەیەک دروست دەکرێت لە دوو فەرمانبەری دیکەو بە سەیارەی تایبەتی دائیرە کتێبەکان دابەشدەکرێت کە هەندێک لەو جێگایانە پسوڕەی وەرگرتن دەدەن و ئامانیش دەیهێنەوە بە دائیرەو ئەستاش دەڕێن پسوڕەکان وون بوون،ئەستاش دەڕێن بەختیار زیانی بە موڵکی گشتی گەیاندووە،ئەی بۆ لەسەرەتادا باس نەکراو زیانەکان هەژمار نەکرا لەکاتێکدا 20ملیۆن دۆلار بۆ شاری سلێمانی بەناوی شاری هۆشنبیریەوە سەرفکرا کەچی نە گالەریەک نە موزەخانەیەک نە سینەماو دەزگایەکی

چاپ و وەرگێڕان نە هەڵکی گشتی پێ دروست نەکرا ،ئەی بۆ نەمانی ئەو بڕە پارەیە نەبووە جێی پرسیارو شکاتکردن لەکەسانی پێویندیدار کە چیان لەو بودجە زیادەلاحە کردووەو چۆن سەرفکراوە؟ پاش چەندین ساڵ بەسەر ئەم ڕووداوە ئێستا دەرکەوتن بەختیار زیانی بەموکی گشتی گەیاندووە، ئەمەش دەریدەخات کە ئیرەیی شەخسیی لە کێسەکەدا هەیە.
وەزارەتی ڕۆشنبیری ماڵی دووەمی ڕۆشنبیرانە، زیندانیکردنی ڕۆشنبیر، زیندانیکردنی عەقڵ و لەباربردنی داهێنانکارانە، مەهێن ئەندێشکانیان لەچوارچێوە بدرێن و سنوور بۆ بیرکردنەیان دابنرێت، تکایە دەرگای ئەو ماڵە کەم مەکەن، ئێستا خوێنەر لە خوێندنەوەی کتێب تێراوە، ئەرکی وەزارەتی ڕۆشنبیری ئاشتکردنەوەی خوێنەرە بە کتێب نەک تێکشانی جیهانەکەی بۆ بەندکردنی نووسەران و عەقڵیان.

کارو چالاکیەکانی بەختیار سەرچاوەی زۆرێک لە نامەی ماستەرو دکتۆرایە لە پەیمانگاو زانکۆکانی کوردستانن.
ئەو بۆ زانکۆکان، بۆ کوردستانی نوێ، فیستیڤاڵی کاریکاتێر، فیستیڤاڵی فۆتۆگرافی، فیستیڤاڵی خۆشنووسی و دانانی 36 وەبگەر بۆ ئەرشیفکردنی هونەرمەندانی کوردستان لەگەڵ چاپکردنی چەندین کتێب بۆ نووسەران، کاری کردووە.
هیوادارم بەڕێزتان بۆ ئەرکی خۆتان هەڵسن و ئەو تەمەتانەی بۆی دروستکراوە بەدواداچونی بۆ بکەن لەکاتێکدا بەختیار لە تەمەنی دەساڵیەوە نەخۆشی درێژخایەنی لەگەڵدایەو پێویستی بە چاودێرێ نێک زیندانکردن.
ئەمە پێشنیارتان پێدەکەین لیژنەیەکی دەستپاك و نیێتپاك لە وەزارەتەکەتان پێکبهێنن تا بەدواداچوون بۆ ئەو کتێبانە بکەن بەختیار بۆ دیاری بۆ کتێبخانەکانی بردوون، بۆ دەزینەوەی ئەو کتێبخانانە و کتێبەکان تیایاندا، ئێستپاکی بەختیارتان بۆ ئاشکرا دەبێت و ئەمەش ڕووخسارێکی باش دەداتە وەزارەتی ڕۆشنبیری.

لەگەڵ ڕێزمدا
براتان رزگار سەعید

کۆنگرەی بەبۆنەی ڕۆژی جیهانی فەلسەفەوە لە زانکۆی سلێمانی

بەبۆنەی ڕۆژی جیهانی فەلسەفەوە کۆلێجی پەروەردەی بنەڕەت لە زانکۆی سلێمانی بە هاوبەشی لەگەڵ زانکۆی ڕاپەڕین سیمپۆزیۆمی

ڕەهەندەکانی فەلسەفەی زانست سازدەکات..

کارگێڕی سیمینارەکان
م. شادمان ئەیوب
09:30
وتەی ڕێکخەر
د.نازاد حەمە
09:40
وتەی جێگیری سەرۆکی زانکۆی سلێمانی بۆ کاروباری زانستی
د.کاوە ئەمین
گرووپی یەکەم
09:50
فەلسەفەی زانست و بابەتەکانی
د.حەسەن حسێن
10:05
فەلسەفەی پزیشکی
د.هەژار مەعروف
10:20
Inductive vs. deductive reasoning and scientific revolution
د.حسێن رابی
10:35
فەلسەفەی زانست و میژووی کیمیا
د.محەمەد تاهیر
10:50
پشووی قاوەخواردنەوە
گرووپی دووەم
11:00
فی (Phi) لە ئایینداد
د. ئەیاد محەمەد
11:15
هیچ (Nothing) لە فەلسەفەدا
د. نازاد حەمە
11:30
پراگماتیزم (Pragmatism) لە زماندا
د. عەباس مستەفا
11:45
زەمەندەکانی هۆشمەندی (consciousness) لە فیزیا و بایۆلۆجیدا
م. کۆرش ئارارات
12:00
گفتوگۆ لەسەر بابەتەکان
سەرنج:
1- ئامادەبوون بۆ هەموانە و مامۆستا ئامادەبوونیان سودمەندبن بۆ هەگبەی مامۆستا.
2- ڕێنوومایی تەندروستییەکان لە هۆڵەکە بە هەند وەردەگیرێت.
بۆ زانیاری زیاتر: 0770 311 1093